

13.2.2017

Sj/1

Päätöshistoria

Opetusvirasto 2.2.2017

HEL 2017-000848 T 03 00 00

Opetusvirasto antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Helsingin kaupungin opetusvirasto toteaa, että lukion erityisen koulutustehtävän säädösmuutoksia valmisteleavan työryhmän esitys on monelta osin hyvä. On erittäin tärkeää, että erityisen koulutustehtävän rahoituksen avoimuus ja läpinäkyvyys lisääntyvät sekä erityisen koulutustehtävän asema koulutusjärjestelmässä selkeytyy.

Opetusvirasto pitää kannatettavana esityksen tavoitetta säätää täsmällisemmin erityisen koulutustehtävän myöntämisedellytyksistä sekä lisärahoituksen myöntämisperusteista, jotta hakijoiden yhdenvertainen kohtelu ja myönnettävän rahoituksen läpinäkyvyys varmistuvat.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaki

Esityksen mukaan erityisen koulutustehtävän rahoitukseen varattaisiin yksikköhintalaskennasta erillinen määräraha tekemällä laskennallinen 1,57 prosentin suuruinen vähennys lukion yksikköhintojen laskemiseksi tarkoitettuun kustannuspohjaan. Tämä vähentää kaikkien koulutuksen järjestäjien yksikköhintoja ja vastaa vuoden 2015 kustannuksista laskien noin 11,2 miljoonaa euroa eli nykyistä valtakunnallista erityisen koulutustehtävän rahoitustasoa. Voimassa olevan lain mukainen erityisen tehtävän vuoksi tehtävä yksikköhinnan korotus vaikuttaa käytännössä samalla tavalla. Opetusvirasto pitää hyvänä, että esitetty laskentatavan muutos on kokonaisrahoituksen osalta neutraali ja turvaa siten valtakunnallisesti erityisen koulutustehtävän rahoituksen.

Vaikka erityisen koulutustehtävän rahoitustaso säilyisi nykyisellä tasolla, koulutuksen järjestäjäkohtainen rahoitus muuttuisi. Koulutuksen järjestäjän osuus erityisen koulutustehtävän lisärahoituksesta perustuisi esityksen mukaan jatkossa koulutuksen järjestäjän laskennallisten suoritteiden osuuteen kaikkien koulutuksen järjestäjien laskennallisista suoritteista. Laskennalliset suoritteet puolestaan saataisiin laskemalla yhteen erityisen koulutustehtävän opiskelijamäärät painotettuna valtioneuvoston asetuksella erikseen määritettävillä painokertoimilla. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriölle jäisi harkintavaltaa tehdä lisäkorotus yk-

---

13.2.2017

Sj/1

sittäiselle koulutuksen järjestäjälle valtakunnallisten kehittämistehtävien perusteella. Ministeriöllä olisi myös toimivalta määritellä järjestämisluvissa erityisten koulutustehtävän opiskelijoiden enimmäismäärät kullekin koulutuksen järjestäjälle. Koska näitä tietoja ei ole käytettävissä, esityksen vaikutuksia Helsingin kaupungin saamaan rahoitukseen ei ole mahdollista arvioida.

Esimerkkitaulukossa A ja B on esitetty laskelmia erityisen tehtävän lisärahoituksen opiskelijakohtaisesta määrästä. Viestintä- ja ilmaisupainotteisen opetuksen sekä kuvataidepainotteisen opetuksen rahoitus opiskelijaa kohti on selvästi pienempi verrattuna urheilu/liikuntapainotteisen opetuksen tai musiikki/tanssipainotteisen opetuksen tuottamaan opiskelijakohtaiseen rahoitukseen. Olisi tärkeää, että viestintä- ja ilmaisupainotteisen opetuksen sekä kuvataidepainotteisen opetuksen opiskelijakohtaista rahoitusta tarkastellaan uudelleen, jotta myös näiden taideaineiden laadukas opetus turvataan käyttämällä moderneja oppimisympäristöjä.

Opetusvirasto pitää kannatettavana, että jatkossa erityistehtävien perusteella myönnettävä lisärahoitus kohdentuisi esityksen mukaan vain niille koulutuksen järjestäjille, jotka järjestävät erityistehtävien mukaista koulutusta. Nykyisten rahoitusperiaatteiden mukaan yksityisten lukioiden yksikköhinnan pohjana on useissa tapauksissa sijaintikunnan yksikköhinta. Helsingin kaupungin lukioiden erityistehtäväkorotus on huomioitu tämän vuoksi myös kaupungin yksityisten lukioiden valtionrahoituksessa. Tämä lisää Helsingissä sijaitsevien yksityisten lukioiden rahoitusta vuonna 2017 noin 1,4 miljoonalla eurolla, vaikka yksityisissä lukioissa ei ole kyseisiä erityistehtäviä. Kuten esityksen perusteluissa on todettu, valtakunnallisesti tätä lisärahoitusta on maksettu yksityisille lukioille noin 2,6 miljoonaa euroa. Muutos ei kuitenkaan saa johtaa lukiokoulutuksen kokonaisrahoituksen vähenemiseen.

Esitykseen sisältyy myös muutos, jonka mukaan rahoitusta ei enää nykyiseen tapaan tarkistettaisi ao. vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaiseksi, vaan rahoitus määräytyisi ao. vuotta edeltävän vuoden syyskuun 20. päivän erityisen koulutustehtävän opiskelijamäärien perusteella. Ehdotusta rahoituksen tarkistamisesta luopumisesta voidaan pitää hyvänä siltä osin, että se lisää rahoituksen ennakoitavuutta talousarvion laadinnassa. Ehdotus on myös linjassa sen kanssa, että tarkistamisesta ollaan luopumassa yleisestikin lukiokoulutuksen valtionrahoituksessa. Helsingissä lukioikäisten ikäluokat kasvavat, mikä tarkoittaa esitetyllä laskentatavalla viivettä rahoituksessa opiskelijamäärien kasvassa. Koska erityistehtäväopiskelijoiden määrä joka tapauksessa rajataan järjestämisluvassa, muutoksella ei ole erityistehtävärahoituksen osalta olennaista vaikutusta kaupungin saamaan valtionrahoitukseen.

13.2.2017

Sj/1

Lukiolaki

Erityisen koulutustehtävän toteuttamiselle on välttämätöntä, että voidaan poiketa voimassa olevasta lukion tuntijaosta ja lukion opetussuunnitelman perusteista, kuten esityksessä ehdotetaan. Opiskelijan kokonaiskuormitus ei saa olla liian suuri, jotta opiskelija pystyy yhdistämään lukio-opintoihin urheilun, taiteiden tai muun erityisosaamisen hankkimisen.

Opetusvirasto kannattaa erityisen koulutustehtävän liittymistä yhden tai useamman oppiaineen tai opintokokonaisuuden painottamiseen. Kannatettavaa on myös erityisen koulutustehtävän mukaisesti painotettujen opintojen rakentuminen pääsääntöisesti muista kuin tuntijakoasetuksessa säädetyistä valtakunnallisista kursseista, jotta opiskelijan tiedot, taidot ja osaaminen pääsevät laajenemaan ja syvenemään.

Valtakunnallisen lukiokoulutuksen kehittämisen kannalta on tärkeää, että osalle erityisen koulutustehtävän saaneita lukiokoulutuksen järjestäjiä määrättäisiin valtakunnallinen kehittämistehtävä ja kehittämistehtävän saajalta voitaisiin edellyttää laaja-alaista ja monipuolista opetustarjontaa. Ammattitaitoisen henkilöstön osaamisen hyödyntäminen ja jakaminen lisäisi ja kehittäisi kaikkien lukioiden opettajien osaamista.

Työryhmän esityksessä on tuotu hyvin esille erityisen koulutustehtävän myöntämisen edellytykset. Ammatillisten ja taloudellisten edellytysten lisäksi olisi tarpeellista painottaa laaja-alaista verkostomaista yhteistyötä perusopetuksen, toisten lukioiden, korkeakoulujen ja muiden kumppaneiden kanssa.

Opetusvirasto pitää vaikuttavuusarviointia tärkeänä perusteena erityisen koulutustehtävän lupia myönnettäessä ja erityistehtäviä arvioitaessa. Esityksen pohjalta jää epäselväksi, miten vaikuttavuutta arvioitaisiin laadullisesti. Esimerkiksi jatko-opintoihin sijoittuminen aloilla, joilla on vähän jatkokoulutuspaikkoja, ohjaa vaikuttavuuden arviointia. Näillä aloilla tulisi käyttää mittarina opiskelijoiden sijoittumista suhteessa aloituspaikkoihin.

Esityksessä on perusteltu hyvin syitä, joilla opetus- ja kulttuuriministeriö voisi peruuttaa koulutuksen järjestäjän saaman erityisen koulutustehtävän tai valtakunnallisen kehittämistehtävän. Koulutus- tai kehitystehtävän peruuttamisesta ei saisi tulla uutta hakuprosessia, vaan peruuttamisen tulisi nojautua olemassa olevaan tilastotietoon. Jatkuvuuden ja koulutuksen kehittämisen kannalta on merkityksellistä, että järjestämisluvat myönnettäisiin toistaiseksi.

Lausunnon keskeinen sisältö

Helsingin kaupungin opetusvirasto toteaa, että lukion erityisen koulutustehtävän säädösmuutoksia valmistelewan työryhmän esitys on monelta osin hyvä. On erittäin tärkeää, että erityisen koulutustehtävän rahoituksen avoimuus ja läpinäkyvyys lisääntyvät sekä erityisen koulutustehtävän asema koulutusjärjestelmässä selkeytyy.

Opetusvirasto pitää kannatettavana esityksen tavoitetta säätää täsmällisemmin erityisen koulutustehtävän myöntämisedellytyksistä sekä lisärahoituksen myöntämisperusteista, jotta hakijoiden yhdenvertainen kohtelu ja myönnettävän rahoituksen läpinäkyvyys varmistuvat.

On kannatettavaa, että erityiseen koulutustehtävään varataan erillinen rahoitus. Opetusvirasto pitää hyvänä, että esitetty laskentatavan muutos on kokonaisrahoituksen osalta neutraali ja turvaa siten valtakunnallisesti erityisen koulutustehtävän rahoituksen.

Vaikka erityisen koulutustehtävän rahoitustaso säilyisi nykyisellä tasolla, koulutuksen järjestäjäkohtainen rahoitus muuttuisi. Koulutuksen järjestäjän osuus erityisen koulutustehtävän lisärahoituksesta perustuisi esityksen mukaan jatkossa koulutuksen järjestäjän laskennallisten suoritteiden osuuteen kaikkien koulutuksen järjestäjien laskennallisista suoritteista. Laskennalliset suoritteet puolestaan saataisiin laskemalla yhteen erityisen koulutustehtävän opiskelijamäärät painotettuna valtioneuvoston asetuksella erikseen määritettävillä painokertoimilla. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriölle jäisi harkintavaltaa tehdä lisäkorotus yksittäisen koulutuksen järjestäjälle valtakunnallisten kehittämistehtävien perusteella. Ministeriöllä olisi myös toimivalta määritellä järjestämissuissa erityisten koulutustehtävän opiskelijoiden enimmäismäärät kullekin koulutuksen järjestäjälle. Koska näitä tietoja ei ole käytettävissä, esityksen vaikutuksia Helsingin kaupungin saamaan rahoitukseen ei ole mahdollista arvioida.

Esimerkkitaulukoissa A ja B on esitetty laskelmia erityisen tehtävän lisärahoituksen opiskelijakohtaisesta määrästä. Viestintä- ja ilmaisupainotteisen opetuksen sekä kuvataidepainotteisen opetuksen rahoitus opiskelijaa kohti on selvästi pienempi verrattuna urheilu/liikuntapainotteisen opetuksen tai musiikki/tanssipainotteisen opetuksen tuottamaan opiskelijakohtaiseen rahoitukseen. Olisi tärkeää, että viestintä- ja ilmaisupainotteisen opetuksen sekä kuvataidepainotteisen opetuksen opiskelijakohtaista rahoitusta tarkastellaan uudelleen, jotta myös näiden taideaineiden laadukas opetus turvataan käyttämällä moderneja oppimisympäristöjä.

Opetusvirasto pitää kannatettavana, että jatkossa erityistehtävien perusteella myönnettävä lisärahoitus kohdentuu esityksen mukaan vain niille koulutuksen järjestäjille, jotka järjestävät erityistehtävien mukaista

---

13.2.2017

Sj/1

---

koulutusta. Muutos ei kuitenkaan saa johtaa lukiokoulutuksen kokonaisrahoituksen vähenemiseen.

Erityisen koulutustehtävän toteuttamiselle on välttämätöntä, että voidaan poiketa voimassa olevasta lukion tuntijaosta ja lukion opetussuunnitelman perusteista, kuten esityksessä ehdotetaan. Valtakunnallisen lukiokoulutuksen kehittämisen kannalta on tärkeää, että osalle erityisen koulutustehtävän saaneita lukiokoulutuksen järjestäjiä määrätään valtakunnallinen kehittämistehtävä ja kehittämistehtävän saajalta voidaan edellyttää laaja-alaista ja monipuolista opetustarjontaa.

Työryhmän esityksessä on tuotu hyvin esille erityisen koulutustehtävän myöntämisen edellytykset. Ammatillisten ja taloudellisten edellytysten lisäksi on tarpeellista painottaa laaja-alaista verkostomaista yhteistyötä perusopetuksen, toisten lukioiden, korkeakoulujen ja muiden kumppaneiden kanssa.

Jatkuvuuden ja koulutuksen kehittämisen kannalta on merkityksellistä, että järjestämisluvat myönnetään toistaiseksi.

Lisätiedot

Mervi Willman, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86342

mervi.willman(a)hel.fi

Tero Vuontisjärvi, kehittämisspäällikkö, puhelin: 310 80295

tero.vuontisjarvi(a)hel.fi
